

■ Łazienka

Jarosław Antkiewicz

Łazienka jak nowa i bez błędów

Łazienka po remoncie to w naszej wyobraźni przede wszystkim nowe okładziny ścian i podłogi oraz nowe przybory sanitarne. Tymczasem wymiany lub modernizacji zwykle wymagają również instalacje.

Modernizacja łazienki to spore wyzwanie, bo względy estetyczne trzeba umiejętnie pogodzić z wymogami technicznymi, inaczej w zmodernizowanej łazience nie będzie ani ładnie, ani wygodnie. W kwestiach estetycznych nie warto się kierować chwilową modą, lecz raczej wybierać rozwiązania ponadczasowe, bo zmienić odnowioną łazienkę nie jest łatwo – to nie pokój, w którym bez kłopotu możemy przemalować ściany i poprzestać na wszystkie sprzęty.

Tym razem skupmy się na tym, jak uniknąć najczęstszych błędów. Wbrew pozorom nie jest to trudne, gdy wiemy, na co zwracać uwagę, dokonując wyboru w sklepie i oceniając jakość pracy wykonawcy. Dla odmiany z pozoru drobny błąd, np. przy wyborze płytek, może skomplikować pozostałe prace.

Stare instalacje na nowe

Stara instalacja kanalizacyjna jest zwykle wykonana z rur żeliwnych, a wodociągowa – z rur stalowych. Są one podatne na korozję i zarastanie osadami. W starych domach wymiany wymaga też najczęściej instalacja elektryczna – często wykonana jeszcze z dwużyłowych przewodów aluminiowych – daleka od dzisiejszych standardów bezpieczeństwa. Zmiany planujemy też często w instalacji grzewczej i wentylacyjnej. Wymiana wszystkich tych instalacji wymaga zwykle prac rozbiórkowych, więc warto ją wykonać kompleksowo – przy okazji wymiany zniszczonych okładzin ścian i podłogi.

Woda i kanalizacja. Zaczynamy od dokładnego zmierzenia i narysowania w ska-

li planu pomieszczenia, by przeanalizować różne warianty jego aranżacji.

Na planie trzeba zaznaczyć pion kanalizacyjny. O ile bowiem **przewody instalacji wodociągowej, elektrycznej i ogrzewczej można prowadzić praktycznie dowolnie, to swoboda podłączenia przyborów sanitarnych do kanalizacji jest ograniczona** – trzeba zachować określone odległości od pionu, a rury muszą być ułożone z odpowiednim spadkiem i niełatwo je ukryć, bo mają dużą średnicę. Zasady wykonania instalacji wodno-kanalizacyjnej omówiono w tym numerze w Raporcie na stronach 94–112.

Warto pamiętać, że mniej typowe pomysły na urządzenie łazienki mogą wymuszać szczególne rozwiązania instalacyjne, na przykład wanna wolno stojąca pośrodku

▶ Oszczędzamy wodę

Nowoczesne przybory i armatura sanitarna umożliwiają oszczędne gospodarowanie wodą. Najpopularniejsze są **spluczki z funkcją „stop”**, w których ponowne naciśnięcie przycisku przerywa wypływ wody, oraz spluczki wyposażone w dwa przyciski, z których mniejszy służy do splukiwania miski ustępowej mniejszą ilością wody (najczęściej 1/3 objętości spluczki).

Zużycie wody w domu można też zmniejszyć przez zastosowanie **baterii jedno-uchwytowych** (przyspieszają ustawianie temperatury wody) lub **termostatycznych** (samoczynnie ustawiają żądaną temperaturę). Jeszcze mniej wody zużywa się dzięki **bateriom bezdotykowym** (z czujnikiem ruchu), jednak ich ceny są bardzo wysokie i trudno będzie zrównoważyć różnicę w cenie zakupu.

pomieszczenia wymaga ukrycia wszystkich przewodów w podłodze, co w istniejącej łazience może być bardzo trudne.

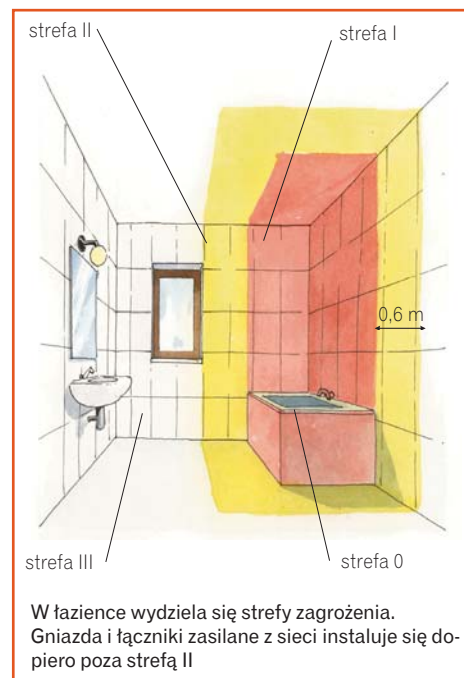
Wykonanie nowych instalacji można ułatwić, jeśli wybierze się przybory wiszące na stelażach podtynkowych, bo rury można będzie ukryć za ścianką instalacyjną; w gotowej łazience takie przybory ułatwią utrzymanie czystości. Dlatego warto rozważyć ten wariant, choć ceny przyborów na stelażach są wyższe niż typowych stojących, ich wymiana na nowe jest bardziej kłopotliwa i łącznie ze ścianką zajmują nieco więcej miejsca niż przybory stojące.

▼ Stelaże podtynkowe pozwalają na łatwe ukrycie elementów instalacji

Instalacja elektryczna. Stara instalacja elektryczna nie odpowiada zwykle dzisiejszym wymogom bezpieczeństwa. Nową instalację elektryk ma obowiązek wykonać zgodnie z obowiązującymi przepisami, jednak często jest to lekceważone. Instalację wykonuje się z przewodów o żyłach miedzianych. Typowe przekroje żył to 2,5 mm² w przewodach prowadzących do gniazd oraz 1,5 mm² w instalacji oświetleniowej. Przewody o większym przekroju stosuje się do zasilania urządzeń dużej mocy – w łazienkach są to najczęściej przepływowo podgrzewacze wody, które często wymagają instalacji trójfazowej, zwanej „siłą”.

Instalacja elektryczna musi być wykonana przewodami z odrębną żyłą ochronną (PE,

o izolacji żółto-zielonej). Musi być ona doprowadzona do wszystkich gniazd i wypustów oświetleniowych (źródeł światła). Przewody elektryczne warto ułożyć w elastycznych rurkach (peszlach) umieszczonych w bruzdach ściennych, dzięki czemu w razie potrzeby możliwa będzie ich wymiana bez niszczenia nowych okładzin i kucia ścian.

Urządzeń zasilanych z sieci oraz gniazd i łączników nie wolno umieszczać bliżej niż 60 cm od strefy wyznaczonej przez krawędzie wanny lub brodzika. Bliżej (nawet wewnątrz wanny) wolno instalować tylko urządzenia zasilane bardzo niskim napięciem (12 V) przez specjalny transformator bezpieczeństwa umieszczony poza strefą zagrożenia.

Obwody zasilane z sieci muszą być zabezpieczone wyłącznikiem nadmiaroprądowym oraz różnicowoprądowym o prądzie zadziałania (czułości) nie większym niż 30 mA, zamontowanymi w rozdzielniczu domu albo w dodatkowej skrzynce (podrozdzielniczu) bliżej łazienki.

Jeśli rury wodociągowe i/lub kanalizacyjne będą metalowe (zwykle miedziane), to elektryk musi ponadto wykonać tzw. połączenia wyrównawcze pomiędzy bateriami czerpalnymi.

Wentylacja. Podczas kąpieli w łazience powstaje bardzo dużo pary wodnej, którą wydajna wentylacja powinna jak najszybciej usuwać. Zaparowane lustra i rosa na płytkach ściennych to znak, że wentylacja nie działa wystarczająco sprawnie. Zjawiska te, częste w domach jednorodzinnych z wentylacją grawitacyjną, są szczególnie dokuczliwe w łazienkach położonych na poddaszu, gdzie kanały wentylacyjne są bardzo krótkie. Wobec niedostatecznego działania wentylacji wilgoć utrzymuje się tam długo, co sprzyja rozwojowi pleśni na spoinach płytek wokół

▼ Wentylator wyciągowy szybko usunie nadmiar wilgoci z łazienki. Najlepiej, jeśli steruje nim czujnik wilgotności powietrza

wanny i brodzika i powoduje, że świeżo wyprane ręczniki bardzo długo nie wysychają, przez co nabierają przykrego zapachu.

W takich pomieszczeniach wskazane jest zastosowanie wentylatorów wyciągowych. Wentylator najlepiej zamontować tak, by nie hamował grawitacyjnego ruchu powietrza, gdy jest wyłączony. W tym celu trzeba wykonać dodatkowy otwór wentylacyjny w ścianie kanału powyżej wentylatora i oba otwory zamaskować kratkami wentylacyjnymi.

Wentylator może być uruchamiany ręcznie (zwykłym łącznikiem elektrycznym) lub automatycznie – przez czujnik wilgotności powietrza. Wentylator bywa także łączony w jeden obwód ze źródłem światła, jednak nie jest to najlepsze rozwiązanie, bo powinien on działać przez pewien czas także po naszym wyjściu z łazienki, a światło jest wówczas zbędne. Rozwiązaniem jest w takiej sytuacji zastosowanie wyłącznika czasowego – wentylator zostaje wyłączony dopiero kilka minut po zgaszeniu światła.

Zapewnienie skutecznego wywiewu to nie wszystko. Powietrze musi mieć także którędy napłynąć do łazienki na miejsce usuwanego. Dlatego drzwi łazienkowe muszą mieć otwory w dolnej części lub być podcięte u dołu skrzydła; zgodnie z przepisami powierzchnia otworów lub szczeliny musi wynosić co najmniej 200 cm² (drzwi o standardowej szerokości 80 cm trzeba więc podciąć o 2,5 cm).

Zapewnienie w łazience podciśnienia, które zasysa do niej powietrze, sprawia też, że przykre zapachy nie rozprzestrzeniają się z łazienki do innych pomieszczeń.

Wentylacja łazienki i pozostałych pomieszczeń nie będzie jednak skuteczna, jeśli brak dostępu świeżego powietrza do budynku. Zdarza się tak najczęściej w do-

Grzejnik rurowy w łazience nie tylko grzeje, ale jest także wieszakiem i suszarką na ręczniki

fol. De Longhi

mach, w których stare okna wymieniono na nowe, bez nawiewników w ramach okiennych, a więc praktycznie całkowicie szczelne. Wystarczającego napływu powietrza nie zapewniają też zwykle okna z tzw. funkcją rozszczelniania. Jeśli już takie wstawiliśmy, to najlepiej zamontować odrębne nawiewniki ściennie – przerobienie ram w już wstawionych oknach jest możliwe, ale zwykle nieoptyczne.

„ Bez wydajnej wentylacji, zwykle mechanicznej, nie może się obyć żadna łazienka ”

Ogrzewanie. Temperatura w łazience powinna być wyższa niż w innych pomieszczeniach. Dobrze, jeśli ogrzewanie zapewnia nie tylko tę podwyższoną temperaturę, ale także skuteczne suszenie ręczników. Bardzo przydadzą się do tego grzejniki rurowe o kształcie drabinki. Jeśli są wodne, warto je wyposażać w grzałkę elektryczną, aby można było z nich korzystać także poza sezonem grzewczym – w wilgotne dni letnie, gdy instalacja c.o. nie pracuje.

W łazienkach cenione jest też ogrzewanie podłogowe. Dzięki niemu nie stajemy bosą stopą na zimnych w dotyku płytkach. W modernizowanych starych domach stosuje się głównie elektryczne maty grzejne, bo praktycznie nie podnoszą poziomu podłogi – matę można zatopić w warstwie kleju do płytek. Wykonanie w obrębie starej instalacji c.o. wodnego ogrzewania podłogowego jest znacznie trudniejsze – przede wszystkim dlatego, że woda zasilająca grzejniki ma zbyt wysoką temperaturę, a ułożenie rur wymaga znacznego podniesienia poziomu podłogi.

Elektryczne maty grzejne są łatwe w montażu i podnoszą poziom podłogi

fol. Elektra

Nowe ściany i podłoga

Podłoga. Ściany powinny być równe, „trzymać pion” na całej swej wysokości, a kąty pomiędzy nimi powinny być proste. Tylko wówczas można szybko i bez kłopotu ułożyć na nich płytki ceramiczne. Często jednak ściany bardzo odbiegają od ideału.

Podłoga pod płytki musi być mocna, czysta i odpylona. Najczęściej całkowicie usuwa się stare okładziny. Często okazuje się, że klej do płytek (a niekiedy jeszcze zaprawa cementowa zamiast niego) trzyma się mocniej niż stary tynk, który odpada razem z płytkami. Takie luźne, odpajające się od ściany, fragmenty tynku trzeba całkowicie usunąć, a miejsca po nich uzupełnić nową zaprawą.

To pracochłonne, ale można przy tej okazji wyrównać powierzchnię ścian. W skrajnych przypadkach okazuje się, że cały tynk nadaje się tylko do wymiany. Zamiast układać od nowa tradycyjny tynk, można się także zdecydować na wykonanie tzw. suchego tynku, czyli obłożenie ścian płytami gipsowo-kartonowymi – w łazience koniecznie odmiany uodpornionej na wilgoć (zielone płyty).

Rzadko stosowanym rozwiązaniem jest pozostawienie starej okładziny na ścianach lub podłodze i przyklejenie do niej nowej warstwy. Warto się nad nim zastanowić tylko wówczas, gdy stare płytki trzymają się mocno, tworzą równe podłogę i ponadto dają się zmatowić w wystarczającym stopniu, by klej trzymał się mocno ich powierzchni. Unikamy co prawda skuwania płytek i wyrównywania podłogi, ale łazienka zostaje nieco pomniejszona, a modernizacja instalacji jest utrudniona.

W pobliżu wanny i brodzika należy zabezpieczyć ściany i podłogę przed wnikaniem wody, bo wbrew pozorom okładzina z płytek nie tworzy wodoszczelnej bariery. Najczęściej używa się do tego mas uszczelniających nazywanych „płynną folią”.

Płytki. Wybierając płytki, powinniśmy zwracać uwagę nie tylko na ich wygląd, lecz także na powtarzalność wymiarów i regularność kształtu oraz jednolitość odcienia. Także płytki w pierwszym gatunku mogą mieć wady, które utrudniają ich ułożenie.

Nawet niewielkie, poniżej 1 mm, różnice wymiarów płytek są przyczyną kłopotów, szczególnie na dużych powierzchniach, bo błędy zwykle narastają z każdą ułożoną płytką. Różne mogą być nie tylko wymiary boków, ale także grubość płytek lub ich powierzchnia może być po prostu krzywa (zwichrowana). Nie warto kupować płytek, w których

▲ Staranność klejenia i wykonywania spoin decyduje o ostatecznym wyglądzie podłogi i ścian, a także o trwałości okładziny

w jednej partii często zdarzają się odchylenia.

Prostym sposobem sprawdzenia powtarzalności wymiarów jest przyłożenie dwóch płytek bokami do siebie na płaskiej, równej powierzchni – np. ładzie sklepowej lub szybie. Jeśli da się dostrzec różnicę długości boków, to znak, że błąd jest duży i uwidoczni się na ścianie. Grubość płytek także można wówczas porównać – gdy krawędzie się stykają, jedna nie może wystawać ponad drugą. To samo powtarzamy, kładąc obie płytki stronami licowymi do dołu, ewentualnie także składając je tymi stronami do siebie. Dopuszczalne jest tylko regularne zmniejszenie grubości płytek przy samej krawędzi (wynika z technologii produkcji). Niewielkie różnice w grubości płytek da się skompensować dzięki warstwie kleju, choć oczywiście utrudniają pracę. Różnice pozostałych wymiarów wymagają już niestety szlifowania krawędzi przez glazurnika.

Uwaga! Płytki ozdobne zwane dekorami mogą się nieznacznie różnić wymiarami od pły-

▲ Najczęściej różnice wymiarów zdarzają się przy łączeniu płytek dekoru i zwykłych, pochodzących od różnych producentów

tek gładkich, szczególnie jeśli pochodzą od innego producenta – mimo że ich nominalne wymiary są jednakowe. Każde z tych płytek mogą być dobrej jakości, ale nie sposób ich razem ładnie ułożyć lub będzie to wymagało pracochłonnego szlifowania.

Odcień płytek, podobnie jak ich wymiary, trzeba sprawdzić, wybierając losowo kilkanaście sztuk z różnych opakowań. Różnice odcieni dotyczą często płytek z różnych serii produkcyjnych, zatem numer serii warto sprawdzić na opakowaniach całej kupowanej partii. Doświadczeni glazurnicy układają płytki, biorąc je na przemian z kilku opakowań. Dzięki temu niewielkie różnice barw są praktycznie niemożliwe do zauważenia. Natomiast duże płaszczyzny o odmiennym odcieniu rzucają się w oczy.

Uwaga! Płytki przycinane najlepiej umieszczać w możliwie mało eksponowanych miejscach – przy podłodze czy w tym rogu pomieszczenia, którego nie widzimy, korzy-

stając z większości przyborów sanitarnych.
Klejenie. Jakość i trwałość okładziny zależy od właściwego nałożenia kleju: powinien on tworzyć pod płytką ciągłą warstwę. Nakłada się go na czystą, odpyloną ścianę pacą zębatą – im warstwa grubsza, tym zęby powinny być większe. Wykonawcy niekiedy oszczędzają, nakładając tylko placki kleju na duże płytki. Takie przyklejenie może okazać się zbyt słabe, ponadto pod płytką powstają puste przestrzenie ułatwiające penetrację wody, a niecałkowicie podparta płytka może łatwo pęknąć, gdy zechcemy ją nawiercić, by zawiesić na ścianie półkę czy zamocować uchwyt.

Spoinowanie. Wypełnianie spoin pomiędzy płytkami, zwane też fugowaniem, wymaga szczególnej staranności i jest dość pracochłonne. **Właściwie przygotowana masa do spoinowania ma konsystencję bardzo gęstej pasty, jednak nie wolno jej rozrzedzać**, by ułatwić sobie pracę, bo zawierająca zbyt dużo wody nadmiernie się kurczy w czasie wysychania i traci wytrzymałość, a wskutek tego – wypełnienie spoin łatwo się wykrusza.

Każda masa do spoinowania przeznaczona jest do wykonywania spoin o określonej szerokości. Trzeba to sprawdzić na opakowaniu, zanim dokonamy zakupu.

Uwaga! Masą do spoinowania nie należy wypełniać styków ścian ani ich połączeń z podłogą, gdyż wskutek „pracy” ścian i stropów masa łatwo by pękała. W takich miejscach należy użyć gotowych profili z tworzywa sztucznego lub wypełnić szczerelinę trwale elastycznym silikonem sanitarnym (szczególnie przydatnym, jeśli szczelina jest nierówna). ■

INFO RYNEK - Ile kosztuje remont łazienki?

Robocizna:

– skucie starych okładzin:	od 20 zł/m ² ;
– skucie starego tynku i ułożenie nowego:	od 30 zł/m ² ;
– ułożenie nowych płytek:	od 40 zł/m ² ;
	(cena wzrasta dla małych płytek);
– wykonanie nowego punktu wod.-kan.:	ok. 100 zł;
– montaż przyboru sanitarnego (wanny, umywalki, sedesu):	ok. 50 zł;
– modernizacja instalacji elektrycznej:	30–50 zł za punkt.

Materiały:

– płytki ceramiczne:	od 30 zł/m ² ;
– klej do płytek:	od 5 zł (za ok. 3 kg/m ²);
– masa do spoinowania:	od 3 zł (za ok. 0,5 kg/m ²);
– hydroizolacja:	10–20 zł/m ² ;
– umywalka:	od 150 zł;
– miska ustępowa ze spłuczką (kompakt):	od 250 zł;
– wanna akrylowa 140 × 70 cm lub kabina prysznicowa z brodzikiem:	od 500 zł.

PRZYDATNE ADRESY

CERAMIKA GRES	041 375 93 30	www.ceramikagres.pl
DEN BRAVEN EAST	061 896 17 40	www.denbraven.pl
ELEKTRA	022 843 32 82	www.elektra.pl
EUREKA	061 652 03 41	www.eureka.poznan.pl

GEBERIT	022 843 06 96	www.geberit.pl
OPOCZNO	044 754 81 00	www.opoczno.com
PARADYŻ	0 800 55 66 77	www.paradyz.com.pl
TECE	071 38 39 100	www.tece.pl